

# אתיקה מקצועית

## 25

רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

לשכת עורכי הדין | הוועד המרכזי | גליון 25 | פברואר 2008



## הקדמה

הגיליון הנוכחי, כמו קודמו, יוצא במתכונת שונה הכוללת רק החלטות והנחיות ועדת האתיקה הארצית ללא מאמרי המערכת שלנו. הסיבה לכך היא הצטברות מספר רב של החלטות והנחיות חשובות של ועדת האתיקה הארצית בקדנציה החולפת. לדעתנו חשוב מאד לפרסם את החלטות והנחיות בסמוך ככל האפשר למועד נתינתם, כדי שאכן יוכלו להשפיע ולעצב את התנהגות עורכי הדין.

בברכה,

ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד / עורכת

עו"ד דרור ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

## הנחיות והחלטות

### הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

#### חסיון: האם מותר לעורך הדין הנאשם בפלילי להשתמש במידע חסוי לצורך הגנתו

**עובדות** נגד עורך הדין הפונה הוגש כתב אישום באשמות של פגיעה בפרטיות וניסיון לשידול להפרת אמונים. לטענת עורך הדין הפונה, כדי להתגונן כהלכה כלפי האישום הפלילי המתנהל נגדו, הוא יידרש להפר את החסיון. לדבריו: "אין לי ספק, כי העלאת הדברים שסיפר לי בבית המשפט על ידי לצורך הגנתי ישכנעו את בית המשפט בחפותי, אולם יגרם ללקוח נזק עצום שיכול להתבטא בכתבי אישום, במאסרים ובסכסוכים עם מעורבים נוספים".

הלקוח, פנה בנפרד באמצעות עורך דינו לוועדת האתיקה. בפנייתו מביע הלקוח חשש לפגיעה בחסיון עורך-דין לקוח ומבקש פנייה של ועדת האתיקה לעורך הדין הפונה על מנת להבטיח שלא תימסר אינפורמציה חסויה. הלקוח מציין שאין לו כל טענה שהיא כלפי עורך הדין ושאין לו עניין בהליך הפלילי, ובפרט, שהוא אינו מוותר בשום אופן על החסיון.

**שאלתא** מי גובר בהתנגשות בין חסיון עורך דין לקוח וחובת הסודיות האתית לבין זכויות עורך הדין כנאשם בהליך פלילי?

**עורכת:** ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארד-אילון  
**המערכת:** רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696

**הנחיות והחלטות:** הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית



## החלטה

- א. הועדה מצאה לנכון לקיים דיון מעמיק ביחס לסוגיה הנובעת מטענת עורך הדין הפונה לפיה ניהול הגנתו הפלילית תהיה כרוכה בפגיעה הכרחית בחסיון המקצועי כלפי לקוחו.
- ב. עורך-דין העומד לדין פלילי מחויב לשמור על חובת הסודיות ועל החיסיון המקצועי כלפי לקוחו. אין במעמדו כנאשם במשפט פלילי, כשלעצמו, כדי לגרוע מתחולתן של החובות כלפי הלקוח.
- ג. בהתאם להוראת סעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א – 1971, וסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין חסיון עו"ד-לקוח הינו של הלקוח והינו מוחלט במובן זה שהחוק אינו קובע סמכות ו/או מנגנון המאפשרים את הסרתו של החסיון.
- ד. דעה זו מובעת בהתייחס למישור האתיקה המקצועית ולכללים כלפיהם מחויב עורך-הדין גרידא. אין בה כדי להביע דעה כלשהי ביחס למישורי טיעון אחרים שעשויים להיות פתוחים בפני עורך-הדין הנאשם במסגרת משפטו הפלילי, לנוכח תחולתו המוחלטת של החסיון או לנוכח פגיעה נטענת בהגנתו. מישורי הטיעון האחרים אינם מצויים בתחום סמכותה של ועדת האתיקה ולפיכך היא לא נדרשה אליהם כלל בחוות דעת זו.
- ה. דעה זו אינה מתייחסת לסיטואציה שבה מתבררת במסגרת ההליך הפלילי תלונה מצד הלקוח כנגד עורך-הדין. סיטואציה זו הינה מיוחדת ואין אנו נדרשים להביע עמדה לגביה במסגרת הפניה הנוכחית.
- ו. במישור האופרטיבי, עצם העובדה שהוגש כתב אישום כנגד עורך הדין אינה מביאה להסרת החיסיון, ככל שהחיסיון חל. [החלטה מספר את 204/06]
- הערת העורכת** לאור חשיבותה הרבה של החלטה זו, אני מבקשת להציג את נימוקי ועדת האתיקה. החלטת הועדה מתבססת על לשון סעיף 48 לפקודת הראיות לפיה החסיון מוחלט, ובהיותו חסיונו של הלקוח – בהיעדר ויתור מצד הלקוח, אין אפשרות להסרתו. ויודגש כי המחוקק לא קבע כל מנגנון פורמאלי להסרת חסיון עורך דין לקוח. (השוו ללשון סעיף 47(ב) הנוקט בפתרון אחר ביחס לחסיון מפני הפללה עצמית).
- לדעת הועדה, הדרך האפשרית יחידה היא לסייג את תחולת החסיון, במצב של התנגשות עם זכות חוקתית אחרת, כגון זכותו של עורך הדין להליך הוגן ולהצגת ראיות שהן חיוניות להגנתו. (יוער כי זו הדרך בה נקבעו בפסיקה בישראל שורה של חריגים לחסיון עורך דין לקוח, שהם מקרים בהם לא חל החסיון מלכתחילה. לדוגמא, כאשר מדובר בשיתוף עורך הדין בתוכנית לביצוע עבירה עתידית לא חל החסיון).
- הועדה לא מצאה כי יש מקום לקבוע סייג לפיו זכות הלקוח לחסיון תיסוג מול זכות עורך הדין להליך הוגן. השיקולים שהובילו לאיזון זה הם:
- משמעות החסיון וחובת הסודיות הוא שעורך הדין נוטל על עצמו התחייבות כלפי הלקוח, כי כל מידע שיימסר לו, במסגרת הטיפול המשפטי ובגבולות החסיון, יישאר חסוי לעד. התחייבות זו מצד עורך הדין אינה מותנית ובאופן עקרוני אסור שתפורש באופן כזה. חובה זו ידועה מראש לעורך הדין שיכול לכל אורך הדרך לכלכל את צעדיו בהתחשב בקיומו של החסיון והסודיות (בהווה ובעתיד). "פגיעה" בעורך הדין הנאשם, ככל שהיא קיימת, הינה ידועה וצפויה מראש, כמגבלה הנובעת מהחובה שנטל על עצמו. ולכן, ככלל יש להעדיף את זכותו של הלקוח.
- לדעת הועדה, יתכנו מצבים בהם שמירת החסיון תגרום לפגיעה כה קשה בהגנת עורך הדין הנאשם, עד כדי שלילת זכותו למשפט הוגן. גם אז, לא ניתן יהיה לסייג את החסיון, אלא שתורפת עורך הדין תהיה מצויה במישורי טיעון אחרים (כגון, הגנה מן הצדק). ההכרעה בשאלות אלו היא כמובן בידי בית המשפט הדין בתיק.
- יצוין, כי במקרה נשוא החלטה זו העלה עורך הדין הנאשם את טענת ההגנה מן הצדק אשר נדחתה על-ידי בית המשפט בנימוקים הבאים: "... כי ביצוע עבירה פלילית אינו חלק מהשירות המקצועי שנותן עורך הדין ללקוחו. על כן, לא יחול חסיון על שירות משפטי שמטרתו לקדם ביצוע עבירה, אם בידי הלקוח ואם בידי שניהם. שירות כזה נוגד ניגוד גמור את השירות המשפטי עליו פרש המחוקק



את החיסיון". ועוד: "נהיר היה בודאי לנאשם 2, בעת שפעל כפי שפעל, ובהנחה שפעולותיו נתחמו במסגרת ישירות מקצועי ללקוח, כי מדובר בנטילת סיכון הגלום במשמעות החיסיון האמור ובחובת הסודיות שבצדו. הנאשם 2 נטל על עצמו את הסיכון, ואין הוא יכול להישמע בטענה שהחיסיון והשתיקה שנכתבה עליו בעטיו, פוגעים בתחושת הצדק וההגינות באורח כה חמור עד שראוי לבטל את האישים נגדו".

### **חסיון: נמשך גם לאחר מות הלקוח**

**סאילתא** האם חל חסיון עורך דין לקוח גם לאחר פטירת הלקוח?  
**החלטה** החסיון אינו פג עם המוות. [החלטה מספר את 295/06]

### **חסיון: בית המשפט אינו יכול להורות על הסרת החסיון**

**עובדות** בהליך עיקול נדרש עורך הדין הפונה לגלות הסכם מכר שנערך על-ידי (מבקש העיקול אינו צד לחוזה), וזאת במטרה להוכיח שהעיקול שהוטל על-ידי הצד השני לא תפס כספי נאמנות שהופקדו בידי עורך הדין הפונה מכוח הסכם המכר. בית משפט השלום בתל אביב היה בדעה כי החסיון הוא יחסי, וכי על עורך הדין הפונה להפקיד את חוזה המכר בבית המשפט, כדי שנית המשפט יחליט אם יש מקום להסיר את החסיון משיקולים של הצורך בגילוי האמת. עורך הדין הפונה מסרב לגלות את הסכם המכר, בטענה כי על הסכם המכר חלות הוראות החסיון והסודיות שבחוק הלשכה ובכללים, ושואל מהי עמדת ועדת האתיקה בנושא זה.

**החלטה** טעה בית המשפט בקובעו שהחסיון הוא יחסי. כאשר מועלית טענת חסיון על-ידי עורך דין אין לבית המשפט כל שיקול דעת שכן חסיון עורך דין לקוח אינו נסוג בפני שיקולים של הצורך בגילוי האמת.

החסיון המוטל על הסכם המכר אינו יחסי, ככל שיוכח כי הסכם המכר נערך בהסתמך על מידע שנמסר לעורך הדין על ידי לקוחו, כי אז אין כל מקום למסור את ההסכם לעיון בית המשפט, וכמובן שאין לגלות את הסכם המכר לצד השני. [החלטה מספר את 321/06]

**הערת העורכת** ראוי לציין כי בפסיקה עלתה דעה שונה לפיה "עורך דין שעורך חוזה בין לקוחו ובין צד שלישי אינו פטור מן החובה למסור את החוזה כראיה, אלא רק מן החובה למסור כראיה את המידע שהחליף עם לקוחו סביב החוזה" (ב"ש (מחוזי, י"ם) 227/83 אליהו מירון עו"ד נ. מדינת ישראל, פ"מ תשמ"ב (א) 62, 79).

בהחלטה זו סברה הועדה כי יש לאמץ את עמדתו החולקת של ד"ר קלינג בספרו אתיקה בעריכת דין עמ' 427, הואיל שיש באבחנה בין החוזה לבין המידע שהוחלף עם הלקוח סביב החוזה הרבה מן המלאכותיות, ותוצאתה ההכרחית היא גילוי המידע החסוי, שמתפרש בגוף החוזה. לכן, סבורה הועדה כי הסכם מכר שנערך על ידי עורך דין על בסיס מידע שנמסר לו על ידי לקוחו הינו בגדר "מסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוחו" וחל עליו חסיון מוחלט, ללא שיש לבית המשפט שיקול דעת להסיר את החסיון על מנת להגיע לחקר האמת.

### **פגיעה בכבוד המקצוע: אסור להעלות טענה פוגעת לא רלוונטית**

#### **בכתבי טענות**

**עובדות** מרשתו של המתלונן פתחה בהליכים כנגד הנילון בגין רשלנות מקצועית ולטובתה נפסקו הוצאות, על יסודם נפתחו תיקי הוצאה לפועל כנגד הנילון. בסיכומי הביא הנילון את סיפורו האישי, הלא רלוונטי, של המתלונן בדבר ירי שביצע מספר שנים קודם לתלונה, מתוך הגנה עצמית, תוך שהוא מציג את טענת הגנתו העצמית של המתלונן כשקרית.

בתגובתו טען הנילון כי אזכור עניינו האישי של המתלונן בא במטרה להוכיח כי המתלונן נוהג חדשות לבקרים להעלות טענות שקריות בכתבי טענותיו; כשם ששיקר וטען להגנה עצמית במקרה של הירי, הרי שאין ממש בטענה כי לא הומצאו לו כתבי בי-דין בזמן וכד'.

**סאילתא** האם יש בהתנהגות זו משום עבירה משמעתית?



**החלטה** להעמיד לדין משמעת. מעשה הנילון אינו אתי, הנילון נהג באופן העלול לפגוע בכבוד המקצוע כפרשנותו בסעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין. מטרת השיפוט המשמעתית הינה לשמור כי לא יפגע האמון אשר רוחש הציבור הרחב לעורכי הדין, שכן עורכי הדין מצטיירים בעיני הציבור כאנשים בעלי רמת מוסר גבוהה. [החלטה מספר את 161/05]

### התנהגות שאינה הולמת: הפרת דיני עבודה

ועדת הרביזיה בכללי האתיקה דנה בשתי פניות בענין דיני עבודה: האחת, פנייה של פורום דיני עבודה, בה התבקשה הועדה להגדיר הפרת הוראה מהוראות חוקי המגן (לאחר שייקבע כך בפסק דין) ובכלל זה, החובה לתשלום שעות נוספות, מכוח חוק שעות עבודה ומנוחה, היא עבירה אתית. השנייה, פנייה משותפת של ועדת חקיקה-מעמד האישה וועדת קידום עורכת הדין בה התבקשה ועדת הרביזיה להגדיר פיטורים בהריון או לאחר לידה בניגוד לחוק, כהתנהגות שאינה הולמת עורך דין.

ועדת הרביזיה החליטה כדלקמן:

1. אין צורך בשינוי חקיקה כדי לראות במקרים המתאימים עבירה אתית, ולא השתכנענו שיש צורך בהגדרה של עבירה עצמאית בכל הקשור לדיני עבודה בין עורכי דין.
2. הוצגו בפנינו מקרים שונים שבהם הפרו עורכי דין מעסיקים את דיני העבודה בהתנהלותם כלפי עורכי דין המועסקים על-ידיהם. ואכן, חלק מן המקרים מעוררים אי נחת.
3. ככל שעורך דין מעסיק מפר הוראת דין או התחייבות מפורשת, התנהגות מעין זו, עשויה במקרים מתאימים להוות עבירה של התנהגות שאינה הולמת עורך דין לפי סעיף 61(3) לחוק לשכת עורכי הדין: דבר זה נכון גם בתחום דיני עבודה ולטעמנו ראוי שכל מקרה יבחן לפי נסיבותיו.

סעיף 3 להחלטת ועדת הרביזיה אושר על-ידי ועדת האתיקה הארצית. [אין מספר להחלטה]

### תגוע עם צד שכנגד מיוצג: עורך הדין לא ידע אודות הייצוג

**עובדות** המתלונן שהינו עורך דין ייצג לקוחה (ברשות) בהליך בבית משפט לתביעות קטנות, בתביעת הנילון לתשלום שכר טרחתו. לטענת המתלונן, הנילון פעל בניגוד לכלל 25 לכללי לשכת עורכי הדין משיצר קשר במישרין עם מרשתו – למרות שידע כי היא מיוצגת – ולדבריו עשה כן כדי להפעיל עליה לחץ לתשלום שכר הטרחה (באופן חלקי) כפי שפסק בית המשפט לתביעות קטנות. הנילון טוען כי "כל חפצי עם קבלת פסק הדין המזכה אותי בשכר הטרחה היה להחזיר ללקוחה כדרישתה את החומר הרב שאספתי בעבורה ולקבל את שכר". מאחר והתביעה התנהלה בבית משפט לתביעות קטנות, בשעריו עורכי דין אינם רשאים להופיע ומאחר והנילון התנגד כי המתלונן ייצגה בהליך לא ידע הנילון כי הלקוחה מיוצגת. גם כתב ההגנה כמו פסק הדין עצמו לא היה בהם להבהיר כי הלקוחה מיוצגת, ולמעט סיוע שנתן המתלונן (דובר הרוסית) ללקוחה בשל קשייה לטענתה בשפה העברית לא ידע הנילון על מעורבותו בתביעה.

הנילון טוען שהופתע לגלות לאחר התשלום, שהמתלונן הגיש בקשה בשם הלקוחה להבהרת פסק הדין האם הוא מחייב מרגע פסיקתו או ממועד הגיעו לידי הנתבעת. העתק מהבקשה לא הועברה לידי הנילון התובע בתביעה.

**החלטה** לגנוז את התלונה. הנילון לא ידע כי הלקוחה מיוצגת בהליך בבית המשפט לתביעות קטנות. [החלטה מספר את 111/06]

### ייצוג: טענות לקוח על אופן ניהול משפטו הפלילי בידי הסניגורית שלו

**עובדות** נושא התלונה הינו ייצוג המשפטי של המתלונן בידי הנילונה, מטעם הסניגוריה הציבורית. במוקד התלונה טענות בדבר אופן ניהול משפטו הפלילי של המתלונן. לטענתו נפגש עם הנילונה לראשונה באולם בית המשפט והיא לא יצרה איתו קשר קודם לכן; לבקשתו לדבר עימה לפני תחילת הדיון השיבה הנילונה ש"לא צריך"; במהלך חקירת עד התביעה המרכזי העביר המתלונן אל הנילונה



פתקים, וכששאל מדוע אין היא חוקרת את המתלונן לפי דרישותיו, השיבה "כן כן אתה רק תכתוב וזהו" ולא אפשרה לו לומר מילה. לסיכום, טוען המתלונן כי נפגע מאופן הייצוג המשפטי, עד שביקש כי הסניגורית הציבורית תוחלף.

לטענת הנילוה, עובר לדיון ישבה עם המתלונן ועברה עמו על חומר החקירה ומצאה כי גרסתו אכן תואמת את הגרסה שמסר במשטרה. אמנם נפגשה עם המתלונן רק באולם בית המשפט ביום הדיון, אך הדבר לא השפיע במאומה על ניהול התיק. התיק לא היה מורכב והיא הכינה אותו מראש. את הערותיו של המתלונן שמעה ביום הדיון עצמו.

הנילוה מאשרת שהיא נוהגת לאפשר לנאשמים להעביר אליה הערות בכתב במהלך הדיון, אולם את החקירה היא מבצעת לפי שיקול-דעתה המקצועי. כאשר התייחסותה אל ההערות היא רצינית, וכל הערה נשקלת לגופה.

בעניין טענתו הנוספת של המתלונן כי הנילוה "שפטה אותו מראש ופסקה את דינו" כאשר אמרה לו כי התובע עושה רושם טוב על השופט, משיבה הנילוה כי היא נוהגת לשתף את לקוחותיה ב"הערכת מצב" בתום הדיון בבית המשפט, ואכן יתכן שאמרה משפט ברוח זו.

**החלטה** לגנוז את התלונה. התלונה אינה מגלה עבירה משמעותית. [החלטה מספר את 151/06]

### **חברת עורכי דין: שם החברה וללא בערבון מוגבל (בע"מ)**

**עובדות** הנילון רשם בשעתו חברת עורכי דין בה היה בעל מניות היחיד, ושמה "[שם הנילון] ייעוץ משפטי". כעבור מספר שנים, הגיש הנילון בקשה לבית המשפט לשנות את תקנון החברה באופן שאחריות בעלי המניות תוגבל. כתוצאה מכך התבקש גם שינוי שם החברה על-ידי הוספת "בע"מ" בסופו.

בית המשפט אישר את הבקשה ללא שביקש את עמדת רשם החברות או הפרקליטות. רשם החברות, אליו הוגשה פניה בשם הנילון לרשום את תיקון התקנון, ותיקון שם החברה, בהסתמך על אישור בית המשפט – סרב לאשר את התיקון בהיותו מנוגד לחוק לשכת עורכי הדין ופנה לפרקליט מחוז תל אביב בבקשה לערער על החלטת בית המשפט.

בתגובתו מודיע הנילון כי לאור עמדת רשם החברות הוא זנח את בקשתו והתיקון לא בוצע.

**החלטה ראשונה** להעמיד לדיון משמעותי. [החלטה מספר את 238/06]

**החלטה שנייה** בפניה נוספת הביא הנילון ראיות לכך שפעל מחוסר ידיעת החוק, וכי חזר בו בטרם הרישום בפועל. לפיכך הוחלט שלא להעמידו לדיון משמעותי.

**הערת העורכת** ברישום הראשון של החברה הפר הנילון את הוראת סעיף 59 לחוק הלשכה הקובע כי "שם של חברת עורכי דין לא יכלול אלא שמם של עורכי דין שהם חברי החברה העוסקים בעריכת דין".

בבקשה לשינוי שהוגשה לבית המשפט הפר הנילון את הוראת סעיף 59 לחוק לשכת עורכי הדין הקובע כי עורך דין לא יעסוק במקצועו כחבר בחברת עורכי הדין אלא אם נתקיימו אלה: "(1) החברה רשומה בישראל לפי פקודת החברות ואין לה כל הגבלה על ערבות חבריה."

### **מותר לעורך דין להתקשר עם איש יחסי ציבור**

**שאלתא** האם רשאי עורך דין להתקשר עם איש יחסי ציבור על מנת שזה יפעל לפרסום שמו של עורך דין בעיתונות הכתובה או בתקשורת אחרת.

**החלטה** תחום הפרסומות עבר שינוי מהותי בשנים האחרונות והותרה פרסומת לעורכי דין תחת מגבלות של כללי הפרסומת. במקביל חלה התפתחות אדירה של אמצעי התקשורת (בעיקר האינטרנט והטלוויזיה). זרימת המידע לציבור ושקיפות המידע לציבור הפכו לנחלת הכלל והעיתונות דורשת עוד ועוד.

בית המשפט העליון פסק בעבר שאין מניעה שעורך דין יציג את עמדת לקוחו באמצעי התקשורת כל עוד מדובר בהבאת מידע מקצועי ולא בפרסום אישי של עורך הדין (על"ע 13/86 עו"ד חטר ישי נ' הועד המחוזי, פ"ד מא (4) 838).

האפשרות להביא מידע מקצועי לציבור, שינוי כללי האתיקה ויחס סובלני של הלשכה לפרסום ומהפכת התקשורת הביאו לכך שיותר עורכי דין פונים לתקשורת ומנצלים אותה לטובת לקוחם



וענינו המקצועי ובבד בבד נעשה כתוצאה מכך פרסום לאותו עורך דין. בעולם התקשורת נהוגים כללי משחק שלא כל עורכי הדין יודעים לעשות בהם שימוש או אין להם את הזמן להשקעה הדרושה. כפתרון יש הפונים לקבל שירות בתשלום מאיש מקצוע בתחום שיקרא להלן: יחצן – איש יחסי ציבור. היחצן מטפל בהבאת מידע מקצועי על אותו עורך דין לתקשורת. כללי הפרסומת אינם אוסרים על העסקת יחצן. עם זאת, העסקת יחצן אינה פוטרת את עורך הדין מחובותיו האתיות ועליו להדריך את היחצן במגבלות האתיקה החלות עליו כגון: שמירת סודיות, חסיון וכללי הפרסומת.

כמו כן יש להקפיד שהמידע שניתן לפרסום הוא מידע בקשר לטיפול מקצועי של עורך הדין ולא מידע שמטרתו דברי שבח עצמי על אותו עורך דין. [החלטה מספר את 268/06]

**הערת העורכת** להרחבה בנושא זה ראו רשימתו של יו"ר ועדת האתיקה הארצית, די ארד-אילון, "עורך הדין והתקשורת" **אתיקה מקצועית** 21 עמ' 1 (2007)

## חומר ארכיוני: אם לא מצליחים לאתר את הלקוח אסור להשמיד

### את החומר

**שאלתא** כיצד על עורך הדין לנהוג כאשר הוא לא מצליח לאתר מספר לקוחות-עבר במטרה להעביר להם את החומר הארכיוני או לקבל את הסכמתם להשמיד את החומר?

**החלטה** חובתו של עורך הדין לעשות מאמץ מוגבר לאתר לקוחות-עבר אלו. אם לא נמצא הלקוח, אין להשמיד את החומר. [החלטה מספר את 1/07]

## סירוב לקבל דואר רשום לא יהווה תמיד עבירה אתית

**שאלתא** האם יש בסירוב עורך דין לקבל דבר דואר רשום שנשלח אליו משום עבירה אתית.

**החלטה** בהעדר מידע באשר לנימוקי סירובו של עורך הדין לקבל את דבר הדואר הרשום אין אפשרות לחוות דעה בשאלה אם יש בסירוב משום עבירה אתית.

בנסיבות מסוימות ניתן אולי לטעון כי סירוב כאמור הוא בניגוד לכלל 26 לכללי האתיקה המחייב עורך דין שלא למנוע מחברו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בעניינו של לקוחו, אולם אין מקום לקבוע מסמרות כי כל סירוב כאמור יש בו משום עבירה אתית. [החלטה מספר את 277/06]

## ניגוד עניינים: עורך דין שערך הסכם ממון עבור שני בני זוג לא

### יכול לייצג את הבעל כנגד האישה

**שאלתא** עורך דין ערך הסכם ממון בין בני זוג. לימים נפרדו בני הזוג ואותו עורך דין מייצג כעת את הבעל למול האישה. לא מועלית על-ידי הבעל כל טענה נגד כשרות הסכם הממון כך שכלל 15 לכללי האתיקה אינו חל. האם מותר לעורך הדין לייצג את הבעל?

**החלטה** משערך עורך הדין הנילון הסכם ממון בין בני הזוג יש לראות את שני בני הזוג כלקוחותיו של עורך הדין הנילון לענין הסכם הממון. בנסיבות אלו יש בייצוג הבעל כלפי האישה בהתדיינות שהסכם הממון הוא בבסיסה משום עבירה על כלל 16 לכללי האתיקה. לכן אסור לעורך הדין לייצג את הבעל ואין זה גם ראוי שעורך דין אחר ממשדו של הנילון ייצג את הבעל נגד האישה. [החלטה מספר את 314/06]

## אישור להפסקת ייצוג בבית משפט יכול להינתן רק על-ידי בית

### המשפט

**עובדות** עורכת הדין הפונה מבקשת אישור ועדת האתיקה להפסקת ייצוג על-ידיה. הנימוק להפסקת הייצוג המבקשת העולה ממכתבה של הפונה הוא למעשה התעייפותה מניהול מלחמה מתישה לחיוב קבלן בניה בנזקים שנגרמו על ידי בניה רשלנית ובגביית הסכום שנפסק לטובת לקוחותיה.

**החלטה** לוועדת האתיקה אין סמכות לפטור עורך דין מהמשך ייצוגו של לקוח. הפונה מתבקשת לעיין בתקנה 473 לתקנות סדר הדין האזרחי ולבקש את רשותו של בית המשפט להסתלק מהייצוג. [החלטה מספר את 44/07]





**הערת העורכת** לפי כלל 13(ג) לכללי האתיקה אם היה העניין תלוי ועומד לפני בית המשפט לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק. תקנה 473 לתקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד 1984 אוסרת על עורך דין להסתלק מן התביעה, כאשר לא מונה על ידי הלקוח עורך דין אחר להחליפו, אלא ברשות בית המשפט שלפניו תלויה ועומדת התביעה.

### כלל 38: חקירה נגדית של הצד שכנגד

**עובדות** הנילון ייצג תובעת בבית משפט בתיק הוצאה לפועל, שנוהל כנגד המתלונן אשר היה הנתבע בתיק. במהלך חקירה נגדית נשאל המתלונן על-ידי הנילון על מצבו הכלכלי ולאחר שהלה העיד כי מצבו טוב הציג הנילון בפני בית המשפט מסמך, לפיו כנגד המתלונן מתנהלים מספר תיקי הוצאה לפועל וכי בניגוד לטענתו יש למתלונן חוב גדול בהוצאה לפועל. בא כוחו של המתלונן התנגד להצגת המסמך, אך בית המשפט קיבל את עמדת הנילון לפיה המסמך מערער את אמינותו של המתלונן וכי הוא רלוונטי לנושא הדיון וקיבל את המסמך כראיה. עניינה של התלונה הינה הגשת המסמך לבית המשפט על-ידי הנילון (מסמך שהגיע לידי על-ידי עורך דין המנהל תיק הוצאה אחר כנגד המתלונן) תוך חשיפת מידע אישי של המתלונן, בגין כך אף הגיש המתלונן תלונה במסמך.

**החלטה** לגנוז את התלונה. המסמך שהוגש על-ידי הנילון התקבל על-ידי בית המשפט כראיה וזאת לאחר שבית המשפט קיבל את עמדתו למידת נחיצותו של המסמך. יובהר לעניין זה כי בבחינת ההגנה על הפרטיות מול עשיית הצדק, בית המשפט הוא ששוקל בין האינטרסים ואין ועדת האתיקה מוסמכת לדון בעניינים משפטיים; למתלונן פתוחה הדרך לפעול בהליך המשפטי המתאים כנגד החלטת בית המשפט לקבל את הראיה. בעניין זה הדגיש הנילון כי המידע המוזכר במסמך הוצג אך ורק במסגרת התיק האזרחי ולא נחשף לציבור כפי שטען המתלונן.

זאת ועוד, חריג לכלל 38 לכללי האתיקה קובע כי רשאי עורך דין לשאול את העד שאלות הנוגעות למהימנות, כאשר יש יסוד סביר להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות, כפי שהיה בעניין דנן. [החלטה מספר את 169/06]

### גבולות חובת הנאמנות: שימוש במסמכים כלפי צד שכנגד

**עובדות** הנילון ייצג את אשתו לשעבר של המתלונן בבית משפט לענייני משפחה. בין המסמכים שצרף הנילון לתביעת הגירושין שהגיש בשם האישה היו מסמכים רפואיים של המתלונן. המתלונן טוען כי מסמכים אלו צורפו ללא הסכמתו ומבלי שהיה בהם צורך שכן התביעה הייתה במהותה תביעת רכוש.

הנילון מאשר כי צירף מסמכים רפואיים וכי עשה זאת בהתאם לחובתו לפי תקנה 258ט לתקנות סדר הדין האזרחי, שכן כתב הטענות שהגיש נסמך עליהם בהיותם רלוונטיים לעילות התביעה ולסעדים שנתבעו על-ידי מרשתו. וכי לולא צרף את המסמכים הייתה תביעתו עלולה להינזק, שכן לא יכול היה לצרפם בשלב ההוכחות. הנילון מציין שהדיון היה בדלתיים סגורות ומשנחתם הסכם הגירושין, פנה המתלונן וקיבל את הסכמת האישה להוצאת המסמכים הרפואיים מהתיק וכך נעשה על-ידי בית המשפט.

**החלטה** לגנוז את התלונה הואיל ואין במעשי הנילון משום עבירה אתית [החלטה מספר את 159/05].

### פגישה עם עד מטעם בית המשפט

**שאלתא** האם רשאי עורך דין לבוא בדברים בעניין המשפט עם עד מטעם בית המשפט?  
**החלטה** כלל 37 לכללי האתיקה (מגע עם עד של הצד שכנגד) אינו חל על עד מטעם בית המשפט. אולם הצפייה הסבירה של בית המשפט היא שהצדדים ובאיי-כוחם לא יפנו לעד מטעמו. לכן, אם עורך הדין מבקש לראיין את העד מטעם בית המשפט מראש, עליו להודיע על כך לבית המשפט מבעוד מועד, על מנת לאפשר לבית המשפט לתת הוראות בעניין זה. [החלטה מספר את 37/07]



### כלל 37(ב): שיחה עם עדי הצד שכנגד

**שאלתא** הפונה מייצג עובדים של רשות מקומית בתביעותיהם נגד הרשות בבית הדין לעבודה ובתובענה משמעתית של הרשות נגד אחד מהם. בא כוח הרשות פנה למבקר אותה רשות והודיע לו כי הוא עתיד להיות עד מטעמה בתובענה המשמעתית. המבקר חוכך בדעתו ומעדיף להיות עד מטעם העובדת המיוצגת על-ידי הפונה. ומכאן שתי השאלות: 1. האם מותר לעורך הדין הפונה לשוחח עם המבקר לעניין התובענה המשמעתית? 2. האם מותר לו לשוחח עם המבקר, בו הוא מעוניין כעד לעניין התביעה בבית הדין לעבודה?

**החלטה** זימונו של אדם לעדות וחיובו להעיד אינם עניין לרצונו של האדם, והדבר מסור לסמכות בית המשפט. גם אם המבקר מעדיף להעיד לטובת צד אחד, הרי משעה שהודיע הצד שכנגד על כוונתו לזמנו לעדות – מנוע עורך הדין מלשוחח איתו וזאת לפי הוראת כלל 37(ב) לכללי האתיקה. התשובה לשאלה השנייה נובעת מהשאלה, עד כמה מדובר בשני הליכים באותו עניין. אם עורך הדין הפונה מבקש לשוחח עם המבקר ולהעידו על עניין שאינו קשור לעדותו בתובענה המשמעתית (שם הוא עד מטעם הצד שכנגד) אין מניעה לכך לכאורה.

נזכיר שתמיד רשאי הפונה לפנות לקבלת רשות לשוחח עם עדי הצד שכנגד מבאי כוח הצד שכנגד, מועד המחוז או מבית המשפט. [החלטה מספר את 306/06]

### כספים: אין לנהל כספי לקוחות באמצעות חברת נאמנות בע"מ

**שאלתא** האם רשאי עורך דין להקים חברת נאמנות בע"מ בבעלותו שתעסוק בניהול כספים, ואת כספי הנאמנות שאותו עורך דין מקבל הוא יפקיד בחברה האמורה?

**החלטה** הפקדת כספי נאמנות בחברה בבעלות עורך הדין העוסקת בניהול כספים תהא בניגוד להוראת כלל 41 לכללי האתיקה. כלל 41 מחייב קבלת הוראות מהלקוח באשר להשקעת כספי הלקוח, ובהעדר הוראה מהלקוח מחייב השקעת הכספים בהתאם להוראת סעיף 6 לחוק הנאמנות או בהתאם להוראת סעיף 50 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות או בדרך אחרת שיש בה סיכוי סביר לשמירת ערך הכספים. [החלטה את 31/07]

### כספים: פתיחת חשבון נאמנות והשקעת הכספים ברגע בו רואה

#### עורך הדין את הסכום שהופקד בחשבונו

**עובדות** הנילון מייצג את בתו של המתלונן בתביעת פירוק שיתוף והסדר גירושין, בינה לבין בעלה. במסגרת פירוק השיתוף הוחלט כי דירת הזוג תעבור לבתו של המתלונן בתמורה לפדיון חלקו של הבעל בדולרים. סוכם כי סכום זה יופקד בנאמנות בידי עורך הדין ויועבר לידי הבעל עם סיום סידור הגט. בתאריך הקבוע העביר המתלונן את הסכום האמור בשקלים וביקש כי סכום זה יוצמד לשער הדולר עד למועד התשלום בפועל לידי בעלה של הבת.

לטענת המתלונן, בגלל עיכוב של חמישה ימים בפתיחת חשבון הנאמנות ובמתן ההוראה כי הסכום יוצמד לשער הדולר, נוצרו הפסדים הנובעים מעליות שער הדולר כך שבפועל נאלץ המתלונן להוסיף סכום כסף.

לטענת הנילון כאשר מתבצעת העברת כסף מבנק אחד למשנהו ניתן לראות את הכספים בחשבון הנעבר רק כעבור מספר ימים. משראה סכום זה פתח חשבון נאמנות ומיד הצמיד את הסכום לשער הדולר היציג.

**החלטה** לגנוז את התלונה. נראה כי במקרה זה פעל הנילון כשורה, עת הבחין בכספים שהועברו לחשבונו ופתח חשבון נאמנות לטובת הלקוח (בהתאם להוראת כלל 39 לכללי האתיקה), כאשר הוא נותן הוראה לבנק להצמידו לשער הדולר (בהתאם להוראת כלל 41(א) לכללי האתיקה).

אכן נכונה הטענה לפיה כאשר כסף עובר בין חשבונות הנמצאים בבנקים שונים ניתן לראות את הסכום בחשבון הנעבר רק כעבור מספר ימים. לכן המתלונן היה צריך לדעת זאת ולהפקיד מראש סכום גבוה יותר. [החלטה מספר את 230/06]